

Anexa 2

la Ordinul Ministrului Educației Cercetării și Tineretului nr.5952 din 14.11.2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI

PROGRAMA
PENTRU

DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ ȘI METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI
LITERATURII MAGHIARE

INSTITUTORI/ ÎNVĂȚĂTORI

(absolvenți ai școlilor normale și ai colegiilor universitare pedagogice de institutori)

2008
București

A VÉGLEGESÍTŐ VIZSGA TEMATIKÁJA

– Tanítók –

A didaktikai fokozatok elnyeréséhez a tanítóknak ismerniük kell:

- Az 1995/84-es Tanügyi Törvényt és a romániai oktatáspolitikai irányelveit
- Az oktatáspolitikát gyakorlatba ültető dokumentumokat (tantervek)
- Az oktatási reform irányelveit
- Az I-IV. osztályos gyermek életkori sajátosságait
- Az I-IV. osztályos oktatás-nevelés korszerű módszereit

I. A VIZSGAPROGRAM ALAPELVEI

- A tantárgypedagógia tartalmainak összehangolása a pedagógia, pszichológia, didaktika újabb eredményeivel;
- A nyelvi, irodalmi és tantárgypedagógia tartalmainak összehangolása az I-IV. osztályos tantervvel
- A tartalmak gyakorlati jellegének a kiemelése
- Az interdiszciplinaritás, a tantárgyterületek (nyelv és irodalom) integrációjának és az alkalmazhatóság elvének az érvényesítése;
- A tanítási gyakorlat megújítása, a rugalmas gondolkodás, döntésképeség, kreativitás és együttműködés elvének érvényesítése;

II. FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- A nyelvi, irodalmi ismeretek alkalmazása változatos feladathelyzetekben
- Helyes, a változó kommunikációs helyzetekhez igazodó anyanyelvhasználat
- A nyelvhasználati, irodalomértési képességek működtetése
- Az I-IV. osztályos oktatás - nevelés fejlődési irányainak ismerete és alkalmazása

III. VIZSGATANTÁRGYAK

- Román nyelv, irodalom és ezek tantárgypedagógiája – írásbeli
- Magyar nyelv és irodalom, gyermekirodalom, anyanyelvi tantárgypedagógia – írásbeli
- Pedagógia és pszichológia – írásbeli
- Matematika és a matematika tantárgypedagógiája – szóbeli
- Gyakorlati próba – szakellenőrzés

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM, GYERMEKIRODALOM, ANYANYELVI TANTÁRGYPEDAGÓGIA

Részletes követelmények:

1. Kommunikációs helyzetekhez igazodó helyes nyelvhasználat
2. A magyar irodalom, gyermekirodalom ismerete, tudatos szövegolvasó képesség és esztétikai magatartás bizonyítása
3. Anyanyelvi és stilisztikai ismeretek alkalmazása
4. Az irodalmi szöveghez és a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó tanulási helyzetek választása

Feladattípusok:

- 1.1. az irodalmi nyelv normáit betartó értekező szöveg alkotása
- 2.1. irodalomelméleti ismeretek alkalmazása
- 2.2. adott szöveg értelmezése
- 2.3. adott szöveg műfaji besorolása
- 2.4. az irodalmi szövegnek a kisiskolás világához való közelítése
- 3.1. helyesírási ismeretek alkalmazása
- 3.2. hangtani ismeretek és ezek alkalmazása
- 3.3. jelentéstani ismeretek és ezek alkalmazása (elsődleges jelentés, átvitt jelentés, rokonértelműség, ellentétes jelentésű szavak, azonos alakú szavak)
- 3.4. szókészlet-tani ismeretek és ezek alkalmazása (szókészlet, szókincs, a szókészlet változása)
- 3.5. szófaj-tani, mondattani, szövegtani ismeretek és ezek alkalmazása
- 3.6. stilisztikai ismeretek és ezek alkalmazása
- 4.1. az anyanyelvhasználatot fejlesztő korszerű módszerek alkalmazása

TARTALMAK:

1.1. Magyar irodalom és gyermekirodalom

I. Irodalomelméleti alapfogalmak:

A lírai műnem főbb műfajai. Verstanai alapfogalmak. Szóképek és retorikai alakzatok.

A epikai műnem főbb műfajai. Narrációs eljárások.

II. Lírai műfajok:

A dal. Petőfi Sándor, József Attila dalai.

Az epigramma. (pl. Janus Pannonius, Vörösmarty Mihály epigrammái).

Az elégia (pl. Berzsenyi Dániel, Tóth Árpád elégiái)

III. Epikai műfajok:

A novella. (pl. Tamási Áron novellái)

Regényváltozatok:

- A 19. századi regény: Jókai Mór regényei.

- A 20. századi regény: Móricz Zsigmond/Kosztolányi Dezső, Szilágyi István/Kertész Imre regényei.

IV. Gyermekirodalmi alkotások

A népi gyermeklír (mondókák, játékversek, kiszámolók)

A népmese és a népmonda

A műköltészeti mese (pl. Móricz Zsigmond, Lázár Ervin meséi)

A novella (pl. Mikszáth Kálmán, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond novellái)

A meseregény (pl. Fodor Sándor, Lázár Ervin meseregényei)

A gyermekregény (pl. Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön)

A gyermekvers (pl. Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Nemes Nagy Ágnes, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor gyermekversei)

1.2. Magyar nyelv

I Hangtani ismeretek:

A beszédhangok. Magánhangzók és mássalhangzók jellemző jegyei. A beszédhangok egymásra hatásának törvényszerűségei

A szótag és a szótagolás

II A helyesírás alapelvei

III. Jelentéstani ismeretek:

A szójelentés. Hangalak és jelentés viszonya (egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak)

IV. Szóalaktani ismeretek:

Szótő és toldalékok.

A toldalékok fajtái (képző, jel, rag).

V. Szófajti ismeretek:

A szófajok rendszere (ige, névszók, igenevek, határozószók, névelő, névutó, kötőszó, igekötő, segédige, módosítószók, indulatszók)

A szófajok helyesírása

A szófajok stilisztikai értéke

VI. Mondattani ismeretek és szövegtani ismeretek:

Mondat. Szó szerkezet. Mondatrész.

A mondatok osztályozásának szempontjai. Mondatfajták. Viszonyok a mondatban

Szövegtípusok (leíró, elbeszélő, érvelő), szövegműfajok.

1.3. Az anyanyelvi nevelés tantárgypedagógiája

I. Az anyanyelvi nevelés I-IV. osztályos tanterve (pl. fejlesztési követelmények, részletes követelmények, tevékenységpéldák, tartalmak)

II. A kommunikációs képességek fejlesztése:

A 6-10 éves gyermek beszédének jellemzői

Beszédfejlesztés a szókincs, a mondat és a szöveg szintjén.

Beszédművelés (beszédlégzés, helyes hangejtés, artikuláció, hangsúly, beszédhang, metakommunikációs eszközök)

A kommunikációs képességeket fejlesztő anyanyelvi játékok

III. Olvasás- és írástanítás

A nyomtatott betű tanítása, módszerei

Az olvasástechnika és a szövegértő olvasás képességének fejlesztése. Olvasási gyakorlatok.

Az írott betű tanítása

Az írástechnika és íráskészség fejlesztése. Írásgyakorlatok.

IV. A szövegértelmezés képességének fejlesztése

Lírai szövegek értelmezése, lírai alkotások feldolgozása
 Epikai szövegek értelmezése, epikai alkotások feldolgozása
 Ismerettartalmú (történelmi, tudományos ismereteket tartalmazó) szövegek értelmezése, feldolgozása
 Funkcionális szövegek értelmezése, feldolgozása
 V. Az írásbeli szövegalkotás (fogalmazás) képességének fejlesztése
 Az írásbeli szövegalkotás előkészítése (pl. vázlatírás), a fogalmazás megírása, gyakorlása
 VI. A nyelvi ismeretek és a helyesírás tanítása
 A nyelvtani fogalomalkotás
 Anyanyelvi ismeretek tanítása
 A helyesírás tanítása
 VII. A tervezés szerepe az anyanyelvi nevelésben (pl. kalendarisztikus tervezés, tanulási egységek tervezése, óratervezetek)

KÖNYVÉSZET

1. Adamikné Jászó Anna (szerk.): A magyar nyelv könyve. Budapest, 1991.
2. Adamikné Jászó Anna – Kálmánné Bors Irén – Kernya Róza – H. Tóth István: Az anyanyelvi nevelés módszerei, Általános iskola 1-4. osztály. Kaposvár, 2001.
3. Balázs Imre József: Kobak könyve, avagy fordított-e a fordított világ? Helikon, 1999. 18. sz.
4. Benedek Marcell: Irodalmi hármaskönyv. Kriterion Könyvkiadó, 1982.
5. Cs. Gyimesi Éva: Teremtett világ. Kriterion Könyvkiadó, 1983.
6. Dankó Ervinné: Nyelvi kommunikációs nevelés az óvodában. Óvodapedagógusok, tanítók és szülők könyve a három-hétévesek fejlesztéséhez, Okker Kiadó, 2000.
8. Faragó József – Fábián Imre (szerk.): Bihari gyermekmondókák. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1982.
10. Hegedűs Imre János: Benedek Elek. Monográfia. Pallas-Akadémia, Csíkszereda, 2006.
11. Hernádi Sándor: Beszédművelés, Tankönyvkiadó
12. Komáromi Gabriella (szerk.): Gyermekirodalom. Helikon Kiadó, Budapest, 1999.
13. Nagy Olga: A táltos törvénye. Népmese és esztétikum. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1978.
14. Sugárné Kádár Júlia: Beszéd és kommunikáció az óvodás- és kisiskolás korban. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985, 1987.
15. Szentgyörgyi Georgina: Csipike, a rokonunk. Helikon, 1999. 23. sz.
16. Szerdahelyi István: Irodalomelméleti enciklopédia. Budapest, 1995.
17. Szilágyi N. Sándor: Magyar nyelvtan. Tankönyv a pedagógiai líceumok IX-X. osztálya és a filológia-történelem szakprofilú líceumok XI. osztálya számára, EDP, Bukarest, 1980.
18. Vita Zsigmond – Józsa Miklós – Király László – Jarosievits Erzsébet: Gyermek- és ifjúsági irodalom. Tankönyv az óvónő- és tanítóképző pedagógiai líceumok számára, EDP, Bukarest, 1983.
18. A Korunk folyóirat gyermekirodalmi száma, 2002. 10. sz.
19. A Székelyföld folyóirat gyermekirodalmi száma, 2004. 11. sz.
20. Az érvényben levő tantervek és tankönyvek

Nota

Autori:

- drd. Zs. Ambrus Ágnes – Extensie Universitară a Universității Babeș-Bolyai – Târgu Secuiesc, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației
- dr. Antal Sándor – Extensie Universitară a Universității Babeș-Bolyai – Odorheiu Secuiesc, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației

Coordonatori:

- dr. Fóris Ferenczi Rita – Universitatea Babes-Bolyai, Cluj Napoca, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației
- drd. Fodor Dóra Andrea – Ministerul Educației și Culturii, Direcția Generală Învățământ în Limbile Minorităților

Revizuirea a fost realizată de:

- drd. Zs. Ambrus Ágnes – Extensie Universitară a Universității "Babes-Bolyai" – Târgu Secuiesc, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației
- Ágoston Palkó Emese – Colegiul Național "M. Eminescu", Oradea

Coordonatorul revizuirii:

- Nagy Enikő – Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Direcția Generală Învățământ în Limbile Minorităților și Relația cu Parlamentul